

Fogyatkozó népesség – változó tendenciák

Egyre csökken a megye lakossága

Az 1990-es évek eleje óta folyamatosan csökken Csongrád megye, azon belül Szeged népessége. A megyeszékhelyről a környező falvakba, a megyéből a fővárosba és a Dunántúlra költöznek az emberek.

Szeged 168 ezer lakosával a 4. legnépesebb város Magyarországon, csak a főváros, Budapest, Debrecen és Miskolc előzi meg. A megyeszékhely a vele közvetlenül határos 11 községgel – Algyő, Deszk, Domaszék, Klárafalva, Kübekháza, Röske, Sándorfalva, Szatymaz, Tiszasziget, Újszentiván, Zombó – együtt 205 ezer főnek az otthona. Szegeden a megye lakosságának majdnem 40, a környező falvakkal együtt közel 50 százaléka él.

A településegységes egy négyzetkilométerre átlagosan 288 lakos jut. Ezzel szemben a megye átlagos népsűrűsége 102 fő, ami 8-cal kevesebb az országos átlagnál. A legsűrűbben a szegedi kistérség lakott, míg Eperjesen és Nagytőkén kevesebb mint 10-en élnek egy négyzetkilométeren.

Szeged népességére az első, 1870-es népszámlálás óta a növekedés volt a jellemző. A fejlődés kezdetben rendkívül dinamikus volt, azonban az 1980-as évekre lelassult, majd a 90-es évek elejétől folyamatosan csökkent a lakosság. A fogyás a megyében azonban már egy évtizeddel korábban elkezdődött. Az innen elköltözők új lakóhelyül a

fővárost vagy a Dunántúlt választották.

A XX. század utolsó évtizedében megfordult a megyén belül a vándorlás iránya is: 1990-ig a falvakból a megyei városokba és Szegedre áramlott a népesség, míg az elmúlt évtizedben a megyeszékhely környéki kis településekre költöztek ki a városlakók. Olyannyira, hogy tíz év alatt Szeged lakosságának 1 százaléka választotta új otthonául valamelyik Szegedhez közeli falut.

Csongrád megye 433 ezer lakosának 52,5 százaléka tartozik a szebbik nemhez, azaz 22 ezerrel több nő él a megyében, mint férfi. A hét megyei kistérség közül a mórachalmiban a legkedvezőbb az ezer férfira jutó nők aránya (1055), míg a szegediben a legkedvezőtlenebb (1135). A megye legmagasabb nőtöbbségű települése Ófölds, viszont Algyőn és Újszentivánon a férfiak vannak többségben.

Csongrád megye az országos átlag alapján az idősebb megyékhez sorolható. A férfiak átlagéletkora 38, a nők 41,8 év. A 40 évesnél fiatalabb korosztályban évek óta fogy a népesség. Érdekes viszont, hogy a szegediek a megyei átlagnál 1, a többi város lakói 2 évvel fiatalabbak. Jelentősen csökkent a gyermekkorúak aránya a megyében, ma már alig éri el a 16 százalékot, ezzel szemben az idős korosztály aránya 21 százalékra emelkedett.

GARAI SZAKÁCS LÁSZLÓ

AZ ÁLLANDÓ NÉPESSÉG ALAKULÁSA Csongrád megye városaiban				
Város	1970	1980	1990	2001
Szeged	133 585	156 973	163 350	156 443
Vásárhely	52 761	53 710	50 558	47 851
Csongrád	22 299	22 343	20 122	18 512
Kistelek	8685	8503	7870	7405
Makó	30 149	29 920	27 766	25 607
Mindszent	8934	8633	7912	7399
Mórahalom	5906	5997	5623	5452
Szentés	33 741	35 127	32 823	30 997

Forrás: KSH

Békepartnerség: egy asztalnál a volt ellenfelek

A szegedi biztonságpolitikai központ sok éve lát el jószolgálati feladatokat, amelynek keretében főleg a délkelet-európai térség országainak igyekszik segíteni az európai és atlanti integrációban. E folyamat keretében tegnap nyílt meg Szegeden háromnapos békepartnerségi konferenciájuk, amelyen Szerbia-Montenegró és Bosznia-Hercegovina védelmi és és biztonságpolitikai kérdésekben érdekelt állami és vezérkari tisztségviselői vesznek részt.

A konferenciát illetően külön figyelmet érdemel, hogy a szegedi központ olyan országok katonái és állami vezetőit ülteti egy asztalhoz, amelyek nem is olyan régen háborúban álltak egymással.

A résztvevők tegnap ellátogattak a vásárhelyi laktanyába, pénteken pedig Budapesten a külügyés és a hadügyminisztériumban vesznek részt konzultáción.

Feketén-fehéren!

9,3%*

EBKM: 9,3%

9,3%*

EBKM: 9,3%

Garantált kamat rövid futamidővel!
Biztonság + kiemelkedő hozam!

HVB Bank

További információért hívja: **06-40/50-40-50**
www.hvb.hu | A HVB Group tagja

*Éves kamat a magánszemélyek által elhelyezésre kerülő 2 hónapos akciós betételre, 5 millió forint feletti lekötés esetén 2003. november 3-tól. A betéti szerződés részletes feltételeit a Bank Betételhelyezési Üzletszabályzata tartalmazza.
Az akció visszavonásig érvényes!

HVB Bank

A magyar tudomány napján – a tudósok összefogásáról

Tisza mentén jó lesz lakni

„Jó ideje mossuk egymás agyát” – adott tömör jellemzést az új Tiszavölgy-program, másképpen szólva a második Vásárhelyi-terv sokféle tudományág együttműködését igénylő előkészítéséről Gallé László egyetemi tanár, szegedi ökológus.

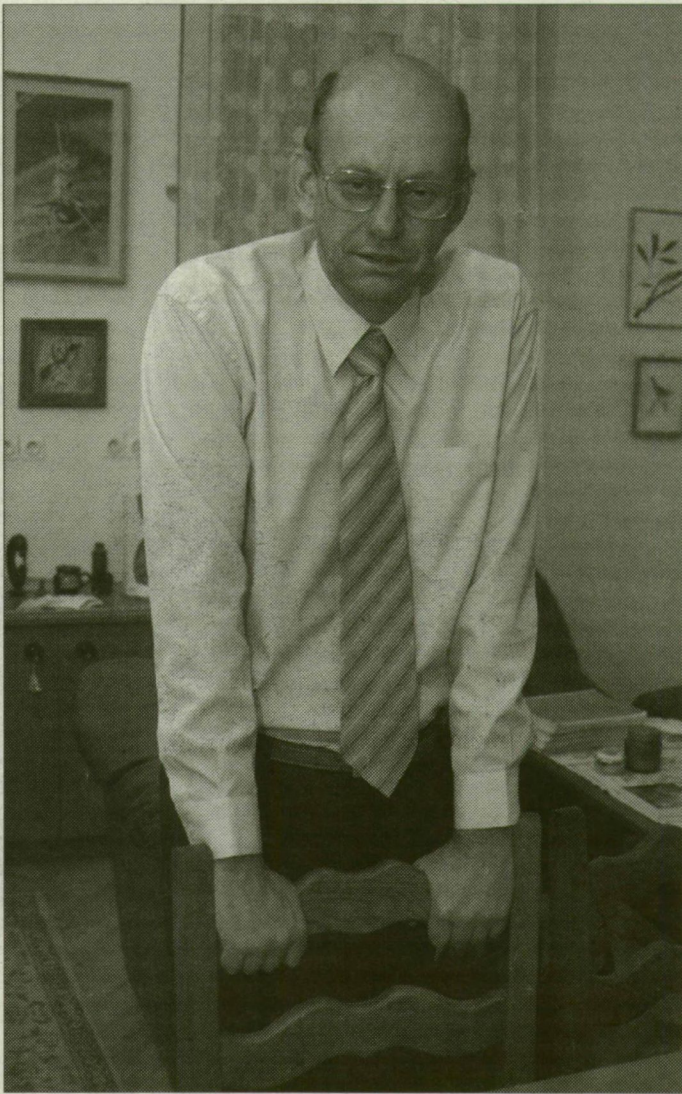
Még mindig sokan gondolhatják úgy, hogy a Vásárhelyi-terv megvalósulása – a mérnökök dolga. A valóság azonban az, hogy a műszaki emberek mellett számos más tudományág „érdekelt” benne: gazdasági- és agrárszakembereken kívül szociológusok, földrajzosok, ökológusok, környezetvédelmi szakemberek, hidrobiológusok, és még sorolhatnánk.

– Szerencsére ma már nem kell azon vitatkozni, hogy a természetvédelem középpontjában is az ember áll – mondja Gallé László, az SZTE Ökológia Tanszékének vezetője, a biológiai tudomány doktora. – Az is tény, hogy a Tisza és a folyó mente már nemzetközileg is fölismert nagy érték, amit meg kell óvni. És én meg vagyok győződve róla, hogy ez reális, megvalósítható cél. Persze mindegyik érdekelt tudományterületnek megvan a saját érve. Jó ideje mossuk egymás agyát és talán nem reménytelenül: egymástól egyre többet tanulva képesek lehetünk az értelmes együttműködésre.

Az ökológiai folyosó

Tudnivalóan arról a felismerésről van szó – egyszerűsítve –, hogy az extrém tiszai árvizeket már nem lehet a hagyományos módszerekkel, mondjuk a töltések magassításával kivédeni. A víztározók, vagy véstározók építése azonban olyan mérvű beavatkozást jelent a Tisza mentén, amelynek a gazdasági, szociológiai következmények mellett a terület élővilágára gyakorolt hatása is igen nagy.

– Ökológiai folyosónak nevezük az ilyen területeket, mint a Tisza mente – magyarázza Gallé professzor. – Ezek a szalagszerű élőhelysávok rendkívül nagy szerepet játszanak a természeti élővilág sokféleségének megmaradásában, a fajok terjedésében, vándorlásában. Afféle természet közeli szigetekről van szó, amelyeknek a károsításával az élőviláguk fennmaradásának utolsó esélyét teszi kockára az ember. Nem is elsősorban a vízi világról beszélnek, hanem a partokról, a hullámtérről. S azt kell mondanom, bár a cianid katasztrófánál sokkal kevésbé feltűnő az ártéri erdők kiirtása – alighanem nagyobb kárt okoz.

Gallé László szerint lehetséges egyszerre védekezni az árvizek ellen és megőrizni a természet gazdag szentélyét. Fotó: Schmidt Andrea

A füzi ke vándorútja

Gallé László megmutat egy ábrát: a Tisza hullámtere a folyótól a töltésig több függőlegessel sá-

dásában, a fajok terjedésében, vándorlásában. Afféle természet közeli szigetekről van szó, amelyeknek a károsításával az élőviláguk fennmaradásának utolsó esélyét teszi kockára az ember. Nem is elsősorban a vízi világról beszélnek, hanem a partokról, a hullámtérről. S azt kell mondanom, bár a cianid katasztrófánál sokkal kevésbé feltűnő az ártéri erdők kiirtása – alighanem nagyobb kárt okoz.

első szabályozása óta „újraszervezte” működését. Az ember ténykedését persze nem lehet kihagyni ebből az összetettségéből. Ő csonkolta meg a botlófűzeket, a csonkok elodvasodtak, az odvak menedékkül szolgálnak sok élőlénynek. Az ember kaszált, legettetett a hullámtérben, gyümölcsösöket telepített, gondozta a kisvizeket, amelyekben ívhat tak a halak, még a gát is menedékkül szolgált az immár fölshántott korábbi löszpuszták lényecinek. Miért a múlt idő? Mert az ember manapság nem telepít gyümölcsöst, még csak nem is kaszál a hullámtérben. Az egykori legelő helyén gyalogakác-bokrok garmadája akadályozza az árhullám gyors levonulását. Viszont az ember vágja ki lassanként az összes korábbi fűz-nyár erdőt és ha telepít helyettük, akkor tájidegen fajokat. Az ember így nemcsak szegényebb lesz egy természeti kincssel, hanem a saját biztonságát is kockára teszi.

A hasznos és a szép

De lehet-e egyszerre árvíz elleni védelmet teremteni, megóvni a természet olyan szigetét, mint a Tisza és partvidéke, ráadásul jövedelmező gazdálkodási ágakat honosítani-fejlesztetni? Nos, erről szól a mostani együttműködése sok tudományág képviselőinek. Az ökológus azt állítja, minden egyes beavatkozás előtt – hatásbecslés kell. Meg kell vizsgálni, mi történik a természetes élőhelyekkel, hogyan lehet megóvni ezeket. A mai állapot fenntartása a minimális cél, de korábbi élőhelyek rehabilitációja sem elképzelhetetlen. A Tisza-kutatók sokat tudnak, de – saját bevallásuk szerint – nem eleget. Ha minden vízügyes-műszaki tervhez a helyszínen elvégzett, alapos ökológiai vizsgálat társul abból a célból, hogy megőrizdjön a Tisza mente a természet változatos „szentélyének”, akkor az embernek lesz nyert ügye. Mert rég nem arról van szó, szerencsére, még árvíz elleni védelem esetén sem, hogy az ember legyőzi a természetet. Hanem arról, hogy megóvja – magának.

SULYOK ERZSÉBET

Sikerrel mutatták be Karinthy Ferenc Dunakanyarját a Pinceszínházban

Emberarcok testközelen

Czeizel Gábor rendezésében Terescsik Eszter és Sárközi József főszereplésével nagy sikerrel mutatták be Karinthy Ferenc négykezes játékát, a Dunakanyart a Pinceszínház kávézójában.

Ezerkilencszázhatvanvalahány. Presszó a Dunaparton. A rádióban Szécsi Pál énekel. A nő zárni készül. Zaklatott férfi jön. Leül a pulthoz. Kávé már nincs. Konyak. Meghívja a nőt is. Az gint iszik. A férfi rohamozna. Fölényes. Csak egy éjszákát akar. A nő ellenáll. Beszélgetnek. Kóstolgatják egymást. Tapogatóznak.

A férfi kulcstartóján az orvietói dóm. A nő járt ott. Gyógytornász volt. A férje disszidált. Orvos Óceániában. Már nem küld csekket. Az ötéves gyerek vidéken. A nő fegyvermezt. Erős. Robotol. Egyedül is megmutatja. A gin víz. A nyereség nyolc forint. A férfi mérnök. Elhagyták. Férjes asszony a szerető. A férfi kiborul. Háborús emlékek. Konyak. Magány. Reménytelenség. Sorstársak. Van már kávé. Négy kukorral. A nő okosabb. Fölényes. Már akarja. A férfi bizonytalan. Megijed. Menekülne...

A befejezés kifecsegése nélkül nagyjából így lehetne zanzásítani Karinthy Ferenc darabját, amely valószínűleg briliáns dialógusainak köszönheti évtizedek óta tartó népszerűségét. A Dunakanyart folyamatosan játsszák, a legnagyobb színészek lubickoltak már benne.

A Pinceszínház új produkciója is szerencsés csillagzat alatt született. A magánéletről kávézójánál keresve sem lehetne intímabb játszóhelyet, természetesebb díszletet találni. Harminc-negyven néző élvezheti karnyújtásnyi távolságból két tehetséges, fiatal színész remek alakítását. Terescsik Eszter finom gesztusokkal formálja meg az örömtelen életű, helytállását görcsösen bizonyítani akaró presszósnot. A szeme sarkából áradó pajkos kacérság, azonban mindvégig nőiessé teszi a figurát, jelzi, hogy nyitottságát

Terescsik Eszter (Kávéfőzőnő) és Sárközi József (Vendég). Fotó: Karnok Csaba

sikerült megőriznie, vár valamire. Sárközi József szenzibilis, hezitáló ugyanakkor robbanékony embernek mutatja a mérnököt, aki meglepve tapasztalja, hogy az előítéletesen beskatulyázott nő egészen más, mint akinek munkája miatt az első pillanatban gondolta.

Czeizel Gábor karakteres rendezése bízik a dialógusok, a színészi játék erejében. Az örökzöld történetet szép, beszédes, érzékeny emberarcok mesélik el testközelen és hitelesen.

Jó színház. Kár kihagyni.

H. ZS.